

УДК: 616.211-08

Ефективність використання препарату Спрей назальний з морською водою «Пшик» у комплексній терапії пацієнтів у післяопераційному періоді

В.І. Нестерчук

ДУ Інститут отоларингології імені проф. О.С. Коломійченко НАМН України, м. Київ

Вивчено позитивний вплив препарату Спрей назальний з морською водою «Пшик» виробництва ПАТ «Фармак» при застосуванні у післяопераційному періоді пацієнтів із наступною патологією: викривлення носової перетинки, хронічний гіпертрофічний риніт, хронічний поліпозний гаймороектоїдит. За результатами клінічного обстеження на фоні лікування препаратом спостерігалась позитивна динаміка змін більшості скарг та симптомів у післяопераційному періоді. Спрей назальний з морською водою «Пшик» позитивно впливає на відновлення транспортної функції миготливого епітелію. Препарат рекомендовано для використання в широкій клінічній практиці після оперативних втручань у порожнину носа.

Ключові слова: сольовий розчин, оториноларингологія, ніс, операція, симптоми, ефективність.

Ідея використання сольових розчинів для іригаційної терапії при різних захворюваннях носа з метою промивання носової порожнини, зволоження слизової оболонки та зменшення застійних явищ відома ще з часів індійської аюрведичної медицини.

Протягом доби людина у стані спокою вдихає приблизно 10 000 л повітря, яке потрапляє у порожнину носа, зігрівається, зволожується, очищується. Слизова оболонка носа затримує частинки пилу, віруси, бактерії та гриби. Далі носовий секрет за допомогою механізму мукоціліарного кліренсу переміщується у сторону носоглотки. Тобто існує ефективний механізм, який не дозволяє чужорідним агентам потрапляти до нижніх дихальних шляхів.

Різні патологічні процеси (запалення, алергія, травма) можуть завадити нормальному функціонуванню наведених вище процесів «назального» захисту. Набряк слизової оболонки носа, підвищення секреції слизу внаслідок різних факторів спричинює не лише погіршення носового дихання, зниження якості сну та працездатності, але й підвищує ризик виникнення запальних процесів у приносних пазухах.

Сучасна фармакологічна наука за допомогою різнопланових препаратів як місцевої, так і системної дії намагається відновити нормальну фізіологію носа та приносних синусів. Останнім часом наявність сольових назальних спреїв в переліку лікарських призначень є незаперечним фактом.

Найчастіше у практичній медицині використовують ізотонічні та гіпертонічні сольові розчини. В ізотонічних розчинах концентрація мінералів близька до такої в рідких середовищах організму людини. Під час використання таких лікарських засобів нормалізується водно-електролітний баланс слизової оболонки носа, який порушується внаслідок набряку різної природи. Інший ефект сольових ізотонічних

розчинів – муколітичний – направлений на відновлення функції миготливого епітелію. За рахунок вищої концентрації мінералів, гіпертонічні розчини мають більш сильну осмотичну дію (завдяки дегідратації зменшують набряк слизової оболонки носа). Крім того, гіпертонічні розчини посилюють назальну секрецію, що теж позитивно впливає на миготливий епітелій.

Сольові назальні спреї у моновиді, а також у комбінації з іншими препаратами використовуються як окремі засоби гігієни, так і в комплексі лікувальних заходів. Усе частіше групи таких препаратів застосовують хворим у післяопераційному періоді з приводу різноманітних оперативних втручань у порожнину носа та приносних пазухах.

Спрей назальний з морською водою «Пшик» для дорослих (ПАТ «Фармак», Україна) використовують у комплексній терапії запальних захворювань носа, а також як засіб гігієни та профілактики гострих респіраторних вірусних інфекцій та гострих респіраторних захворювань. Даний препарат створений на основі морської води з 25-кілометрового фьорду *Gullmarsfjorden*, що знаходиться на західному узбережжі Швеції. Водозбір здійснюється з глибини 32 метрів нижче рівня моря.

Мета дослідження: вивчення ефективності використання препарату Спрей назальний з морською водою «Пшик» у комплексній терапії пацієнтів у післяопераційному періоді. Під нашим спостереженням перебували 60 стаціонарних пацієнтів, які були прооперовані з приводу наступних патологій: викривлення носової перетинки, хронічний гіпертрофічний риніт, хронічний поліпозний гаймороектоїдит. Під загальним знеболюванням виконували такі оперативні втручання: септопластику, вазотомию нижніх носових раковин, ендоскопічні ендоназальні поліпоектомії, гайморотоми.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Усі хворі були розподілені на 2 групи по 30 пацієнтів в кожній. Пацієнти основної групи (16 чоловіків та 14 жінок) у післяопераційному періоді отримували знеболювальну, гемостатичну терапію, в окремих випадках – антибіотикотерапію. На 2-у добу видаляли тампони з порожнини носа. З 3-ї доби пацієнтам проводили туалет носа з видаленням патологічного вмісту (кров'янисті згустки, кірки, слиз). З 3-ї доби пацієнти почали використовувати Спрей назальний з морською водою «Пшик» 0,9% для дорослих за схемою 3–4 рази на день протягом 5 днів. Пацієнти контрольної групи (17 чоловіків та 13 жінок) отримували аналогічне лікування без використання Спрею назального з морською водою «Пшик» 0,9% для дорослих.

Ефективність лікування оцінювали на 5-й день після оперативного втручання. Вивчали скарги, проводили риноскопичне обстеження хворих.

Пацієнтам пропонували оцінити свої скарги за 3-бальною системою, де:

- 0 – відсутність ознаки;
- 1 – слабкий ступінь вираженості;
- 2 – помірний ступінь вираженості;
- 3 – значний ступінь вираженості.

За аналогічною шкалою оцінювали об'єктивні клінічні симптоми під час риноскопичного обстеження пацієнтів.

Також проводили сахариновий тест для визначення активності миготливого епітелію. Методика полягає у тому, що в носову порожнину поміщають крупинки цукру, і пацієнт вказує час появи солодкого смаку в ротовій порожнині. Окремо досліджують праву та ліву частини носової порожнини. Транспортну функцію миготливого епітелію оцінюють так: I ступінь порушення – 20–30 хв, II ступінь – 30–60 хв, III ступінь – понад 60 хв (норма 10–20 хв).

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Наявність скарг у пацієнтів, риноскопична картина та результати сахаринової проби були визначальними для оцінювання ефективності лікування в основній та контрольній групах.

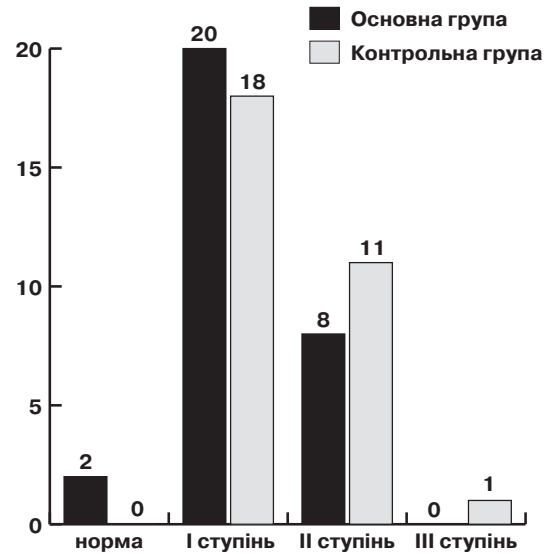
У табл. 1 представлено скарги пацієнтів на 5-й день після оперативного втручання у порожнині носа.

Як видно з наведених даних, в основній групі завдяки застосуванню спрею назального з морською водою «Пшик» відзначено значне зменшення проявів симптомів, в порівнянні з контрольною групою.

Аналогічну картину спостерігали при вивченні даних риноскопії у хворих у післяопераційному періоді (табл. 2).

Результати після проведення сахаринового тесту в основній та контрольній групі наведені на мал. 1.

Аналіз результатів свідчить, що у пацієнтів, яким в схему лікування долучали спрей назальний з морською водою «Пшик», краще відновлювалась транспортна функція миготливого епітелію.

Мал. 1. Результати сахаринового тесту у пацієнтів основної та контрольної групи

ВИСНОВКИ

На підставі результатів дослідження можна дійти висновку, що відновлення транспортної функції миготливого епітелію, а також позитивна динаміка змін в клінічній картині у хворих після оперативного втручання в порожнині носа були більш ефективними в основній групі пацієнтів, у схемі лікування яких застосовували спрей назальний з морською водою «Пшик».

Використання спрею назального з морською водою «Пшик» є доцільним у комплексному лікуванні пацієнтів після ендоназальних хірургічних втручань.

Скарги пацієнтів на 5-й день після оперативного втручання

Таблиця 1

Скарги	Бали	Основна група, n=30	Контрольна група, n=30
Виділення з носу слизового чи сукровичного характеру	0	18 (60%)	12 (40%)
	1	7 (23,3%)	10 (33,3%)
	2	4 (13,3%)	7 (23,3%)
	3	1 (3,3%)	1 (3,3%)
Утруднене носове дихання	0	18 (60%)	15 (50%)
	1	9 (30%)	11 (36,6%)
	2	2 (6,6%)	3 (10%)
	3	1 (3,3%)	1 (3,3%)

Таблиця 2

Об'єктивні симптоми пацієнтів основної та контрольної груп після хірургічного втручання в порожнині носа

Об'єктивні симптоми при риноскопії	Бали	Основна група, n=30	Контрольна група, n=30
Набряк слизової оболонки порожнини носа	0	16 (53,3%)	11 (36,6%)
	1	9 (30%)	12 (40%)
	2	4 (13,3%)	6 (20%)
	3	1 (3,3%)	1 (3,3%)
Наявність слизового вмісту чи геморагічних кірок	0	19 (63,3%)	9 (30%)
	1	9 (30%)	13 (43,3%)
	2	2 (6,6%)	7 (23,3%)
	3	0	1 (3,3%)

**Эффективность использования препарата
Спрей назальный с морской водой «Пшик»
в комплексной терапии пациентов
в послеоперационном периоде
В.И. Нестерчук**

Изучено положительное влияние препарата Спрей назальный с морской водой «Пшик» производства ПАО «Фармак» при применении в послеоперационном периоде у пациентов со следующей патологией: искривление носовой перегородки, хронический гипертрофический ринит, хронический полипозный гайморозтмоидит. По результатам клинического обследования на фоне лечения наблюдалась положительная динамика изменений большинства жалоб и симптомов в послеоперационном периоде. Спрей назальный с морской водой «Пшик» положительно влияет на восстановление транспортной функции мерцательного эпителия. Препарат рекомендуется для использования в широкой клинической практике после оперативных вмешательств в полости носа.

Ключевые слова: солевой раствор, оториноларингология, нос, операция, симптомы, эффективность.

**The efficiency of usage of the drug
nasal Spray with sea water «Pshik»
in complex therapy of patients in the postoperative
period
V.I. Nesterchuk**

Studied positive impact of the drug nasal Spray with sea water «Pshik» of Ltd «Farmak» in the postoperative period in patients with subsequent pathology: a deviated septum, chronic hypertrophic rhinitis, chronic polypus haimorotomy. According to the results of clinical examination during the treatment was observed positive dynamics of changes in the majority of complaints and symptoms in the postoperative period. Nasal spray with sea water «Pshik» has a positive effect on the recovery of the transport function of ciliated epithelium. The product is recommended for use in clinical practice after surgical interventions in the nasal cavity.

Keywords: saline solution, otorhinolaryngology, nose, surgery, symptoms, the effectiveness.

Сведения об авторе

Нестерчук Владислав Иванович – ГУ «Институт отоларингологии им. проф. А.С. Коломийченко НАМН Украины», 03057, г. Киев, ул. Зоологическая, 3

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Kassel JC, King D, Spurling GKP. Saline nasal irrigation for acute upper respiratory tract infections. *Cochrane Database of Systematic Reviews* 2010, Issue 3. Art. No.: CD006821. DOI: 10.1002 / 14651858.CD006821.pub 2.
2. Tano L and Tano K. A daily nasal spray with saline prevents symptoms of rhinitis. *Acta Otolaryngol.* 2004, 124 (9):1059 – 62.
3. Hauptman G and Ryan MW. The effect of saline solutions on nasal patency and mucociliary clearance in rhinosinusitis patients. *Otolaryngol Head Neck Surg.* 2007; 137 (5): 815–21.
4. Slapak I., Skoupa J., Strnad P., Hornik P. Efficacy of isotonic nasal wash (seawater) in the treatment and prevention of rhinitis in children // *Arch. Otolaryngol. Head Neck Surg.* – 2008. – Vol. 134. – № 1. – P. 67–74.
5. Мокроносова М.А. Ирригационная терапия полости носа с позиций доказательной медицины // *Вестник оториноларингологии.* – 2009. – № 1. – С. 51–53.
6. Ural A, Oktemer T.K., Kizil Y. et al. Impact of isotonic and hypertonic saline solutions on mucociliary activity in various nasal pathologies: clinical study // *J. Laryngol. Otol.* – 2009. – Vol. 123. – № 5. – P. 517–521.
7. Носуля Е.В., Винников А.К., Ким И.А. Ирригационная терапия: актуальность и эффективность // *РМЖ.* – 2011. – № 8. – С. 490–493.

Статья поступила в редакцию 15.03.2016

ПШИК

ПШИК ДО НОСИКА – СОПЕЛЬКИ З НОСИКА!

НАЗВА МЕДИЧНОГО ВИРОБУ: СПРЕЙ НАЗАЛЬНИЙ З МОРСЬКОЮ ВОДОЮ «ПШИК» 2,1% ГІПЕРТОНІЧНИЙ; СПРЕЙ НАЗАЛЬНИЙ З МОРСЬКОЮ ВОДОЮ «ПШИК» 0,9% ДЛЯ ДОРΟΣЛИХ; СПРЕЙ НАЗАЛЬНИЙ З МОРСЬКОЮ ВОДОЮ «ПШИК» 0,9% ДЛЯ ДІТЕЙ.
НЕ Є ЛІКАРСЬКИМ ЗАСОБОМ. ДІЮЧІ РЕЧОВИНИ: 100 г спрею 0,9% містять 100 г стерильної ізотонічної морської води (розведеної до фізіологічного рівня (0,9%) водою очищеною). 100 г спрею 2,1% містять 100 г стерильної гіпертонічної морської води (розведеної до гіпертонічної концентрації (2,1%) водою очищеною). **ПОКАЗАННЯ:** Для полегшення стану пацієнта при гострих та хронічних запальних захворюваннях носоглотки, придаткових пазух носа та носової порожнини різної етіології (риніти, синусити). **СПОСІБ ЗАСТОСУВАННЯ ТА ДОЗИ. НЕМОВЛЯТА:** Для зрощення швидко натисніть на розпилювач, утримуючи 1-2 секунди і трохи зачекайте, доки препарат не подіє, а потім, після процедури, голову немовляти тримайте прямо, даючи рідину вільно витікати з носа, витираючи її гігієнічною хусткою. **ДОРΟΣЛІ:** Для зрощення швидко натисніть на розпилювач, утримуючи 1-2 секунди і трохи зачекайте, доки препарат не подіє, а потім прочистіть ніс, обережно видихаючи повітря через нього. **ПРОТИПОКАЗАННЯ ТА ПІБІЧНІ ЕФЕКТИ:** Завдяки хімічному складу та концентрації тривалість і кратність використання спрею назального з морською водою «ПШИК» 0,9% не обмежені, вибір є безпечним при тривалому застосуванні, не викликає звикання. Застосування «ПШИК для дітей» дітям до 6 місяців має відбуватися суворо за показаннями та під наглядом дорослих. При виникненні будь-яких небажаних реакцій слід припинити застосування препарату. З приводу більш детальної інформації щодо препарату дивіться інструкцію для застосування. Свідцтво про державну реєстрацію № 14029/2014. **ВИГОВЛЕНО:** Aurena Laboratories AB, Fjarrviksvägen 22, SE-653 50 Karlstad, Sweden (Аурена Лабораторіс Ейбі, Фьярвіксваген 22, Есд-653 50, Карлстад, Швеція) для ПАТ «Фармак». Інформаційний матеріал для розміщення у спеціалізованих виданнях, призначених для лікарів та медичних установ, а також для розповсюдження на конференціях, семінарах, симпозіумах з медичної тематики. УКР/ПРОМО/03/2016/ВМП/ПШИ/ВП/001
Виробник ПАТ «Фармак», вул. Фрунзе 63, Київ, 04080, Україна. Додаткова інформація за тел. +38 (044) 496-87-87, e-mail: info@farmak.ua